

PALICZ DÉZI<sup>1</sup>

A pályamű célja a járványok általános, leggyakrabban negatív hatásainak bemutatásán túl, egy olyan tanulmány létrehozása, mely az adott témát egy egészen eltérő perspektívából megközelítve, annak társadalomra és a jogi viszonyokra gyakorolt kétpólusú következményeit gyakorlati módon kívánja prezentálni. A téma jogi és társadalmi szempontból történő levezetése egyedülálló aspektus, melynek fontossága talán nem is szorul magyarázatra. Nem létezik ma olyan ember a világon, akihez a fent említett három

kulcsszó - járvány, társadalom, jog – nem kötődne szorosan és nem határozná meg gyökeresen az életét. Jelen pályamű e három tengely mentén kívánja feltérképezni Nyíregyháza közösségi erejének formálódását, személyes tapasztalatok, hiteles visszaemlékezések és szakirodalom alapján.

Kulcsszavak: járvány; jog; társadalom; média; Covid-19

### Bevezetés

„A járvány (endémia, epidémia, pandémia): a fertőző betegségek elterjedése, tovahurcolása, tovaterjedése.”<sup>2</sup> Keletkezési és megjelenési formája, változatossága határozza meg a védekezés lehetőségeit és a kialakult helyzet alapján bekövetkező hatásokat is.

A járványok előfordulása az emberek életében kisebb-nagyobb mértékben az ősidők óta jelen volt (még ha fogalmi szinten nem is!), azonban az elmúlt évek rohamos tempójú fejlődésének köszönhetően, 2019-ig szinte mindenki látszólag biztonságban érezhette az egészségét. Kolera, spanyolnátha, kiütéses tífusz, de még a közvetítő szerepet betölthető élősködők létezése is olyan megfoghatatlannak, lehetetlennek tűnő veszélyforrásnak tűnt a mai kor átlagembere számára, hogy már-már túlzott önbizalommal és fesztelen életvitellel habzsolta az életet, garanciaként kezelve saját jólétét és egészségét.

---

<sup>1</sup> –

<sup>2</sup> Dr. Jellinek Harry: Egészségügyi ABC. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1987 p.387

Azonban hosszú folyamat eredménye az a szociális és egészségügyi biztonság, amelyben ma élhetünk.

A fertőzések okait eleinte mérgező kigőzölgéseknek tulajdonították. Megelőzésük, kezelésük gyakran szóbeszéd és tapasztalat útján folyt. Az infekciók valódi forrásainak felfedezésében jelentős előrelépést jelentett Anton von Leeuwenhoek, németalföldi zoológus nagyítólencséinek alkalmazása, amely a mai mikroszkópok elődjének tekinthető. Leeuwenhoek munkásságának köszönhető a vörösvérsejtek és a baktériumok felfedezése. További előrelépést jelentett a járványok, fertőző megbetegedések megismerésének folyamatában Dmitrij Ivanovszkij orosz mikrobiológus 1892-es felfedezése, aki először azonosított vírust, így eltérő fogalmak és ismeretek alakulhattak ki a járványtan tárgykörében. 1847 – a klóros kézmosás bevezetése, 1874 - a mikroszkóp feltalálása, 1892 - a vírusok felfedezése, 1928 – az antibiotikum kifejlesztése,... döbbenetes évszámok; kiugró fejlődésbeli változások a mai életszínvonalhoz, egészségügyi rendszerhez mérve. Érdekes végiggondolni azt a nyakatekert helyzetet, amikor is a mai ember legfontosabb és legérzékenyebb jogának titulálja az életéhez való jogot, az egészségének megőrzéséhez, gyógyulásának, ellátásának jogát, ellenben néhány száz évvel ezelőtt a fertőzések, a betegségek, a halál, az élet velejárói voltak, legalábbis a hétköznapi emberek számára az egészségügyi ellátáshoz való hozzájutás és a szakemberek hiánya gyakran követelt emberéleteket. S ebbe bele kellett törődniük a hagyományos családoknak. Ahogyan azt a nagymamám, Palicz Józsefné (Keresztényi Erzsébet) tette 1928-ban, 7 évesen, amikor az üknagyapám, Keresztényi János, nyíregyházi lakos, vérmérgezésben rendkívül rövid időn belül elhunyt. Ma vajon beletörődnénk a halálba, ha tudnánk, hogy olyan mértékű hófúvás van, hogy nem jutunk el az orvoshoz? Nem. Jogaink érvényesítéséért harcolnánk, megfélekezve az élet kiszámíthatatlan törékenységről.

### **Nyíregyháza helyzete az első világháború idején**

A háború az államok közötti kapcsolatok során a legrégebbi intézmény, a *ius ad bellum*, a háborúindítás joga a XX. századig az állam jogilag és politikailag megkérdőjelezhetetlen, természetes joga volt. Az első világháborúig a nemzetközi jog nem ismerte a háborúzás tilalmát, majd szignifikáns szabályozás csak a második világháború végén alakult ki, amikor is a nemzetközi jogi rendszer két kivétellel, megtiltotta a fegyveres erő alkalmazását nemzetközi kapcsolatokban. A háború mai megítélése több állam – és jogelméleti problémát vet fel, ugyanis vannak esetek, amikor az egyik vagy másik oldalon nem állami szereplő áll, azonban a nemzetközi jog két állam közötti fegyveres, erőszakos intézkedést definiál háború

alatt. Leginkább alul értékelt elszenvedői azoknak a kisközösségek tagjai, átlagemberek, családok, akiknek nem volt más választása, csak a túlélésért való küzdelem.

A ma már olyan távolinak tűnő, de annál prominensebb hatást gyakorló első világháború idején az embereknek nem csupán a háború szörnyűségeivel és annak következményeivel kellett szembenézniük, hanem három nagy járványt is el kellett szenvedniük. 1914 és 1919 között a kolera, a spanyolnátha és a kiütéses tifusz tombolt végig a városon. A hadi események során elhunytak száma túlszárnyalta a járványok során elhalálozottak számát.

A balkáni háború és a Bosznia-Hercegovinában zajló hadgyakorlatok eleinte nem váltottak ki különösebb reakciókat Nyíregyházán. Kossuth Ferenc 1914-ben bekövetkezett halála, majd Ferenc Ferdinánd halálhírére ugyan megrezdült a város, s az általános gyászt megtestesítő ünnepélyes szimbólumokkal és intézkedésekkel méltón megemlékeztek, viszont a hétköznapi élet rendje folyt tovább. Az általános mozgósítás 1914. július.31.-én indult el a városban, s Nyíregyháza is szerves részévé vált a borzalmaknak. Általános lelkesedés volt a jellemző a polgárokon, azonban, ahogy Mailáth József fogalmaz visszaemlékezéseiben: „Nem gondoltuk, hogy abból a néhány vércseppből, mely a gyilkos golyó nyomán bugyogott ki, vértenger lesz...”<sup>3</sup> Az országban érezhető kezdeti lelkesedés és hazafias lelkiület hamar alábbhagyott. Néhány hét leforgása alatt több ezer család vált fedél nélkülivé, bátor hazafiak veszték oda a harctéren, általánossá vált az országban az élelmiszer és a fűtőanyag készletének hiánya, s a polgárok fizikai és mentális egészsége került kockára. Azok a mérhetetlen megpróbáltatások, amelyek a családokat érték mindmáig őrzik nyomaikat az emberek lelkében. Univerzális jelenség lett a menekülés, és a káosz: galíciai menekültek nagy számban érkeztek, helyi polgárok távoztak, éhínség és kétségbeesés övezte az időszakot. Országos szinten igyekeztek a lakosság megnyugtatóására, de nem jártak sikerrel, rémhírek sokasága érkezett az országba s mindenki mentette a menthetőt.

Nyíregyháza legjelentősebb gondjának alapját jelentette a nagy számban érkező menekültek, harcos sebesültek ellátása, ápolása, eltartása. Sóstó-fürdön átmeneti hadikórházat rendeztek be, ahol 460 beteget gondoztak, ezenkívül ötezer főt befogadó barakk-kórházat hoztak létre. A korábban kialakított segélyezési rendszer csak átmeneti megoldást jelentett a városi családok számára. Az élelmiszer ellátás folyamatos akadozása, a nem megfelelő vasúti forgalom és szállítmányozás, majd a későbbi kölcsonök felvétele kilátástalan helyzetbe hozta a várost.

---

<sup>3</sup> Mailáth József: Élményeim és tapasztalataim a háború alatt. MTA. Budapest. 1928. p.14.

A város vezetése minden eszközével törekedett véget vetni a menekültek konstans áramlásának és ellátási kötelezettségének, és megőrizni a város csekély élelmiszer és tüzelő készletét, azonban a háború eseményei megállíthatatlanul zajlottak. Nyíregyháza belső feszültségét csak tovább növelte a további hadifoglyok és menekültek érkezése, mely nyugtalanság csökkentésére a polgármester csendőr legénységet állított fel.

1918. szeptemberében Nyíregyházán is felütötte a fejét a spanyolnátha, mely 36 halálos áldozatot követelt. 1918. év végére Nyíregyházán eluralkodott a forradalmi hangulat, s fosztogatások, lövöldözések sora kezdődött el a városban.

### **Közegészségügyi helyzet az első világháború idején**

A háború kitörésétől kezdve az országnak igen hamar szembe kellett néznie a háború adta egészségügyi kihívásokkal is. Mailáth József, a katonai megfigyelőállomások létrehozásának indítványozója szerint az ország egészségügyi rendszere nem volt megfelelően felkészülve a kialakult helyzetre. A törvényhozás és a kormány nem tárgyalta elsőrendű pontként a közegészségügyet fenyegető veszélyeket, fókuszuk továbbra is a hadügyi stratégiára koncentrált. Egészségügyi intézmények elsősorban a főváros területén létesültek, a vidéki közösségek súlyos elmaradottságot mutattak.

Nyíregyháza kórházügye s kórházainak kialakulása viszonylag ütemesebben és korszerűbben alakult a centralizált, háborús viszonylatokhoz képest. A környék kis létszámú, ám jeles orvosai, egészségügyi szakemberei s a társadalom aktív, áldozatos tagjainak kiemelkedő munkájával megfeszített munkatempójú, botladozó, de működő egészségügyi ellátást tudtak biztosítani a háború idején is. Hangsúlyozandó, hogy e helytállás egyetlen oka a társadalom közös összefogása, a betegápolásra való hajlandóság és az empatikus, segítői attitűd, semmint az állam nyújtotta lehetőségek árán valósult meg. A betöltetlen orvosi állások, alacsony bérezések, a gyógyszer, élelmiszer – és eszközhiány, az aránytalanul eloszló napi ellátandó betegek sokasága, a járványok kezelése és megfékezése és a sérültek ellátása komoly gondokat okozott az akkori vezetés számára. A hadiköltségek legnagyobb része a háborúhoz szükséges hadi eszközökre került kiadásra, azonban a „járulékos” problémák – a sérülések, gyötrelmek kúrálása és enyhítése háttérbe szorult, mely emberi és hadiérdekből is rendkívül kedvezőtlen.

Lényegi kormányzati előrelépést jelentett a járványok leküzdésére és megfékezésére létrehozott megfigyelőállomások létesítése. Az állam felkészületlenségét tükrözi, hogy ezen állomások létrejötte idején a háború már zajlott, így tetézvén, nehézséget jelentett az ilyen

mértékű beruházások kivitelezése. Folytonos gondokat okozott a hiányos szervezettség: laboratóriumok, szakemberek, állomások nem működtek párhuzamosan. Korabeli adatok alapján 14 megfigyelőállomás közül csak nyolc rendelkezett bakteriológiai laboratóriummal, melynek megléte kulcskérdés a járványok tanulmányozása esetén. A számtalan hiányosság ellenére prevenciós szemlélettel, szigorú rendeletekkel szabályozták a fertőző betegségekből felgyógyultak továbbításának lehetőségét.

A kellően nem megszervezett egészségügyi ellátás problematikáját tovább nehezítette, hogy a főleg katonák közt terjedő fertőző betegségek a polgári lakosság egészségét is fenyegették. A nincstelenség, az átláthatatlan szociális viszonyok, egzisztenciális nehézségek mind hátrányosan befolyásolták a közegészségügyi helyzetet. A közembereket is érintő egészségügyi bonyodalmak a figyelem középpontjába állították az ellátás minőségét, s társadalmi összefogásra, tanulási hajlandóságra ösztönözte a közösségek lakóit. A betegápolás során tapasztalat útján, egymást segítve sajátították el az egyszerű emberek a kulturált higiéniai szokásokat, s vált a napi rutin részévé a tisztálkodás, a levegőzés, a fertőtlenítés. Rendkívüli összetartó erővel és hazafias kötelességtudattal egy emberként fogott össze a magyar társadalom a betegek megsegítésére. Adományokkal, betegápolással, betegszállítással, lelki támasznyújtással kiemelkedő tevékenységet láttak el a közösségek tagjai.

Ha lehetséges abszolút hátrányos helyzetből részt vállalni egy háborúban egészségügyi szempontból, Magyarország élen járt, mégis a közösségek csapatmunkájával, fáradhatatlan munkával és lelkesedéssel alsó szinten reformálták meg az egészségügy elfelejtett rétegeit.

### **Az orvosi jog hazai és nemzetközi jogforrásai – történeti alapvetés**

A történelem során bekövetkezett világháborúk, polgárháborúk, forradalmak, egyéb társadalmi, politikai és gazdasági megpróbáltatások pozitív következményeként határozott igény alakult ki az emberi élet védelmére és az univerzális, hazai és nemzetközi alapok lefektetésére.

Az első világháború mérföldkövet jelentett Magyarország jogi rendjében is. 1919-ben megszületett az első írott alkotmány, mely még erősen hordozta értékeiben a szovjet mintát. Kedvezőtlen fogadtatása és rövid életbelépése ellenére öröndetes, hogy a világháború hatására elindult egy igény a nemzeti, univerzális értékek alaptörvénybe való foglalására, mely garanciát jelent egy állam és közösségeinek érdekvédelmére, fejlődésére, stabilizálására. Az első írott alkotmányunk óvatos lépéseket tartalmazott a társadalombiztosítás

kiterjesztéséről, a gyermekek, nők és anyák védelméről, ezenkívül a népbiztosságok felállításáról, köztük (többek között) hadügyi, belügyi, külügyi, s népjóléti és közegészségügyi felosztásáról.

Korlátozott és erősen nemzetközi befolyásoltság alatt álló, de mégis élhetőbb változásokat, csak az 1949.évi XX. törvény hozott, a háború lezárását követő 30 év elteltével, mely alapvető jogok és kötelezettségek közé sorolta, hogy „47. § (1) A Magyar Népköztársaság védi a dolgozók egészségét és segíti a dolgozókat munkaképtelenségük esetén. (2) A Magyar Népköztársaság ezt a védelmet és segítséget széles körű társadalombiztosítással és az orvosi ellátás megszervezésével valósítja meg.”<sup>4</sup>

Az 1959.évi IV.tv. (Ptk) a személyhez fűződő jogok körében védi az orvosi tevékenység során az emberi személyiséget.

Magyarországon az 1976.évi 8.tvr.-rel hatályba lépő Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 6.cikkében deklarálja az élethez való jogot.

Hazánkban az 1976.évi 9.tvr.-rel hatályba lépő Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya lefekteti, hogy mindenkinek joga van a legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Az ország történetében grandiózus momentum, az 1997.évi CLIV. törvény az egészségügyről megalkotása, melyben az országgyűlés legelső helyen ismeri el a felelősségét a lakosság egészségügyi állapotában, s kimondja az egyén életminőségének és önmegvalósításának legfontosabb feltételét, az egészséget. Nagyszabású, több egyéb szabályozási területtel együttműködő, egészségügyi alapvetéseket és irányvonalat fektettek le a máig hatályos és iránymutató törvény létrehozásával. Az ország több sebből vérző, szétzilált történelmi háttérének eredményeképp olyan átfogó egészségügyi törvény született, melyben elsődleges értéként szerepelnek olyan egyetemes normák és értékek, mint például az emberi élet, az emberi méltóság, az esélyegyenlőség, a prevenció, az érdekvédelem és a személyes szabadság. Az egészségügyi rendszert, mint szolgáltatót közelíti meg, ezzel teljesen más aspektusba helyezve az addigi felfogást és viszonyokat.

A hazai jogfejlődés állomásait tanulmányozva megállapítható, hogy nehézkes út vezetett a teljes körű szabályozás elérésig, s számos hazai és világméretű katasztrófának kellett bekövetkeznie ahhoz, hogy az emberi élet és egészség, mint legfőbb kincs védelmet kapjon és megfelelő, mindig elérhető, szolgáltató rendszert kialakítva elérhetővé váljon, különböző feltételekkel, az ország területén tartózkodó minden ember számára.

---

<sup>4</sup> 1949.évi XX.tv.-A magyar köztársaság alkotmánya VIII.fej.47.§ (1) (2) Netjogtár, Hozzáférés: 2021. július 19.

## COVID-19: a kezdetek

A Nemzeti Népegészségügyi Központ rendszeresen közöl adatokat vírusos és bakteriális fertőzések jelenlétéről. Az egészségügyi szolgáltatóknak bejelentési kötelezettségük van a járványügy felé, rendelet alapján felsorolt fertőző, vírusos, bakteriális vagy egyéb eredetű betegségek esetén.

2019. decemberéig viszonylag kevés olyan fertőző betegség jelent meg az országban, amelyet ne ismertek volna már a szakemberek, vagy ne tudtak volna kordában tartani és kezelni. Leggyakoribb és legnagyobb számú embertömeget érintő, cseppfertőzéssel és emberi kontaktussal terjedő megbetegedés az influenza vírus egyes változatai jelentkeztek hazánkban és világszerte, azonban világjárvány kirobbanására nem került még sor.

Ezzel szemben az NNK közvetítésével, WHO Egészségügyi Világszervezet 2020.január.27.-i helyzetjelentése alapján, ismeretlen vírus ütötte fel a fejét a világban, mely 2019. decemberében indult a kínai Wuhan városából, súlyos tüdőgyulladást okozva a szervezetben. „A megbetegedések hátterében egy új koronavírusot igazoltak a kínai egészségügyi hatóságok, amely a Bétakoronavírusok nemzetségébe tartozik, közeli rokonságot mutatva a SARS és MERS-koronavírusokkal. A kezdeti megbetegedések esetén közös expozíció volt, hogy a wuhani halpiacon jártak, ezt a halpiacot 2020. január 1-jén bezártak a hatóságok. A járvány előrehaladtával igazolódott a wuhani új koronavírus (2019-nCoV) emberről emberre való terjedési képessége is.”<sup>5</sup> 2020.január.27.-ig 2798 igazolt wuhani új koronavírus megbetegedést jelentettek világszerte, 80 fő hunyt el a betegség következtében. (Előretekintés: 2020.március. 08. jelentés adatai alapján: 11.524 új Covid-19 megbetegedést jelentettek globálisan, a halottak száma meghaladta a 3000 főt.<sup>6</sup>)

---

<sup>5</sup> Tájékoztató az új koronavírus (2019-nCoV) okozta járványról az Egészségügyi Világszervezet 2020. január 27-i helyzetjelentése alapján

[https://www.antsz.hu/felso\\_menu/temaink/jarvany/uj\\_koronavirus/uj\\_koronavirus\\_20190127.html](https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/uj_koronavirus/uj_koronavirus_20190127.html)

Hozzáférés ideje: 2021.07.19.

<sup>6</sup> Tájékoztató az új koronavírus (2019-nCoV) okozta járványról az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 09-i helyzetjelentése alapján

[https://www.antsz.hu/felso\\_menu/temaink/jarvany/uj\\_koronavirus/uj\\_koronavirus\\_0309.html](https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/uj_koronavirus/uj_koronavirus_0309.html)

Hozzáférés ideje: 2021.07.19.

Visszaemlékezéseim szerint, 2020. január és február hónapban még a „vihár előtti csend” állapota uralkodott az országban az embereken. A tömegmédia csatornáin keresztül folyamatosan eljutottak az aktuális információk az emberek felé, azonban érzéseiket nagy mértékben megosztották a hírek: volt, aki aggódott, és volt, aki nem vette komolyan az eseményeket. Létezett ezenkívül egy szűk réteg, akikben rasszista, gyűlölködő, kirekesztő energiákat ébresztett a Kínából elterjedő fertőzés híre, s látványosan online és személyesen véleményezték a kínai (és ázsiai) nemzetiségű személyeket. Magyarország helyzetéről akkoriban még nem tudtunk biztos információkat, nem volt tisztázott, hogy mik az esélyeink a jövőre nézve, illetve milyen intézkedések várhatóak a jövőben. Én a vasúti forgalom korlátozása előtti napokban költöztem haza Budapestről Nyíregyházára, megélhetési, munkavállalási problémáktól és kijárási korlátozástól / tilalomtól tartva, mely aggodalmam később beigazolódott.

## **Újragondolt értékek**

### **Közösségi élet egy világjárvány idején**

2020. március.11.-én a Magyar Közlöny 39. számában megjelent 40/2020.(III.11.) kormányrendelet először hirdette ki a koronavírus járvány miatt Magyarországon a veszélyhelyzetet, ezzel együtt pedig különleges jogrend lépett érvénybe hazánkban. Párhuzamosan, a kormány gondoskodott a Koronavírus-járvány Elleni Védekezésért Felelős Operatív Törzs felállításáról.

Az első rendelet a kijárási korlátozásról 2020.március.28.-tól április 11.-ig volt hatályban, később több alkalommal módosították és hosszabbították meg az érvényességét.

A megszokott társadalmi béke felborult, a teljes országot érintő kellemetlen szabályozások minden családot és közösséget érintettek. Néhány hónap leforgása alatt napi rutinná vált a maszkviselés, a szociális távolságtartás, a „maradj otthon”-mozgalom, a fertőtlenítés, és a kérdőjelek, amik mindenkiben ott motoszkáltak.

A koronavírus és variánsainak világszintű rohamos terjedésével egy időben gyökeres változások zajlottak le a társadalom és a jog területén. Szükségessé vált újra gondolni a családokban betöltött szerepeket és hierarchiát, előtérbe került a home office munkarend, mint munkajogi újdonság, nyugati szellemű reformok történtek az köznevelési intézmények működési felépítésében, rég elfeledett szabadidős tevékenységek kerültek fókuszba az egyén számára. Megnövekedett az igény az együtt töltött minőségi időre, elsődleges szerephez

jutottak a nők, mint édesanyák és családösszetartó szereplői a társadalomnak, s kiemelt figyelemben és gondoskodásban részesültek az idősek és elesettek.

*Fülöp Andrea*, nyírszölősi lakos így emlékezik: „2020. márciusában költöztem Nyíregyháza-Nyírszölőre, előtte Budapesten állami fenntartású óvodában dolgoztam, mint óvodai dajka. A fővárosban már a kezdetekkor érezhető volt a járványtól való félelem és kilátástalanság, pénzügyi megfontolásból döntöttem a költözés mellett. Márciusban már érezhetően elszigetelődtek az emberek, az addig nyüzsgő Margit - sziget elnéptelenedett, munkahelyem vezetése sem tudta megjósolni, mik a lehetőségeink, mint munkavállalók. Nyíregyházára érkezvén biztonságban éreztem magam a családom körében, s ez a kétségbeesett hangulat még kevésbé volt érezhető a városban. Régi budapesti kollegáimtól később kaptam a híreket, hogy mind anyagilag, mind lelkileg megviselte őket a bizonytalanság. Felváltva, ügyeleti rendben dolgoztak, sokan online felületen, kiegészítő juttatások megvonásával, csekély mennyiségű és minőségű védőeszközökkel. Nyíregyházán és Nyírszölőn a védekezés jól szervezetten zajlott és biztonságban éreztem magam a hétköznapiakban.”

Andrea pozitív élményeit alátámasztandó, számos értékképző kezdeményezés zajlott a városban és környékén. A koronavírus járvány okozta gyors társadalmi változások ellenére, a hétköznapi emberek, megtalálták a lehetőségeket embertársaik megsegítésére. A világon jelenleg a legnagyobb elérést produkáló, internetes közösségi oldal, a Facebook, elsőszámú kommunikációs csatornává vált a social distance idején. Jászai Menyhért képviselő úr saját online felületén, illetve Nyíregyháza és Nyírszölős nyílt és zárt csoportjaiban egyaránt rendszeresen közétette a közérdekű információkat, telefonszámokat. Nyírszölős közösségének elsődleges, közösséget összefogó színtere, a helyi általános iskola munkatársai is aktívan informálták a lakosságot a közösségi média és az internet adta lehetőségek kihasználásával.

2020. június.4.-én a Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából megemlékezést tartottak a Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézmény területén, melyre minden érdeklődőt szeretettel vártak, az egészségmegőrzése érdekében bevezetett szabályok betartásával.

A korlátozások betartása mellett önkormányzati kezdeményezésre, 2020. augusztusában, szűk keretek közt, kikapcsolódási lehetőséget biztosítottak a nyírszölősi családok számára egy közös főzéssel egybekötött futball mérkőzés lebonyolításával.

Nyírszölős családjainak összetartásának eredményeképpen, a járvány ellenére 2020-ban is megrendezésre került, civil kezdeményezésre és lebonyolításra az októberi Halloween-i cukorkagyűjtés. Ügyelve az előírt higiéniai szabályok és a személyes kontaktus elkerülésére vonatkozó szabályokra, a helyi szülők együttműködése lehetővé tette a gyermekek számára

azt a kötetlen szabadidős családi élményt, amelyben ekkor már kevésbé volt lehetősége a közösség gyermekeinek.

Ugyanezen év decemberében a Szőlőskerti Angol Kéttannyelvű Tagintézmény rendhagyó módon, online közvetítette a minden tanévben megrendezésre kerülő Karácsonyi Koncertet, ezzel is erősítve az egységesség érzését, s a hagyományok ápolásának fontosságát, mely egy közösség gyökereit alapozza meg.

A helység lokális vállalkozói, jó szándékú tagjai rendszeresen ajánlották fel szolgáltatásaikat, s lassan a személytelen online tér, igazi összetartó közösséget formált a településrészen. 1-1,5 év távlatából, ezek a nyílt és zárt elérhetőségű social media csoportok azóta is rendületlenül és békésen szolgálják a közösség javát, s az azóta bekövetkezett enyhítések ellenére is aktív támogató, informatív bástyát alakított ki a tagok köré.

Tágabb városi közösségben sokszínűbbek a közösség támogatásának lehetőségei is. A szociális távolságtartás idején, Nyíregyházán, a legnépszerűbb, 61 ezer főt meghaladó taglétszámú, „Nyíregyen hallottam” nyilvános Facebook csoportban is embertömegek mozdultak meg karitatív célú törekvések megvalósítására. Nyilvános csoport mivoltából, változtatás nélkül közlöm *Bán Annamari* 2020.március.21.-én közzétett bejegyzését: „Egyre több kórházból jön kérés azzal kapcsolatban, hogy az ott dolgozók, ápolók, orvosok nem jutnak élelemhez (a büfék bezártak stb.). Tudja-e valaki, hogy itt a nyíregyi kórházban mi a helyzet? Szívesen fogadnak-e valamelyik osztályon élelmet, vagy akár csak kekszet, kávé és hasonlót? UPDATE: Tegnap vittem ezt-azt a gyerek sürgősségire, a mentősöknek, a szülészeti csecsemőosztályára (remélem, eljutott) és a COVID részlegre egy vérnyomásmérőt is. Ha segítenél, ez a csoport és benne Anikó koordinálja az adományozást: (\*hivatkozás\*)”<sup>7</sup> Felhívására igazi mozgalom indult el, s a járvány teljes ideje alatt számtalan adomány érkezett a városi kórház számára magánemberektől és cégektől egyaránt. Társadalmi összefogásra 2020. június .22.-re az „Összefogás Szabolcs Covid 19” nyilvános Facebook csoport munkásságának köszönhetően a segítő szándékú lakosok mobil röntgengépet adhattak át a megyei kórháznak.

---

<sup>7</sup> Forrás: Facebook.com. Nyíregyen Hallottam csoport. Bán Annamari

<https://www.facebook.com/groups/nyiregyenhallottam/posts/2813202578770599> Hozzáférés ideje: 2021. július

## A koronavírus járvány elleni védekezés és a kormány munkájának kritikája

Jelenleg a koronavírus lezajlásának harmadik hullámának végén tartunk. A kormány az eddigi évtizedek, évszázadok tapasztalataiból, a nemzetközi tudományos élet ajánlásaiból és szakmai kiválóságok értékeléseiből lépcsőzetes védekezési programot állított össze. Az elmúlt évszázad nagy járványainak tapasztalataiból kiindulva, több olyan védekezési módszert is alkalmaztak, amelyek a régmúlt eljárásaihoz hasonlóak voltak. A járványügyi elkülönítés, megfigyelés, ellenőrzés, a cédulával megjelölt lakóházak, a fertőtlenítés, a szociális távolságtartás, karanténkötelezettség a múlt században is ismert technikák voltak. A tudomány gyors fejlődésének köszönhetően, Magyarországon jelenleg öt féle vakcinával zajlanak a védőoltási munkálatok.

A kormány munkájának egyik legélesebb nézeteltéréseket okozó programja az oltási kampányhoz köthető. 2020. december. 26.-án Városmajori Szív- és Érgyógyászati Klinikán kialakított oltóponton beadták az első koronavírus elleni védőoltást. Ezzel egy időben, Nyíregyházára is megérkezett az első szállítmány, s az első felmérések szerint az egészségügyi dolgozók 35-40%-a kívánta felvenni az első oltást.<sup>8</sup> Mindezen információk nyilvánosságra jutásával hazánk társadalma gyakorlatilag két részre szakadt. Természetes szociológiai folyamat eredménye, hogy „Oltottak”-„nem oltottak”, „oltásellenesek”-„oltáspártiak” csoportjai alakultak ki, azonban az idő előrehaladtával agresszív, kirekesztő társadalmi megnyilvánulások voltak tetten érhetőek az ország teljes területén. A védőoltásokhoz való hozzájutást a közemberek számára nem tették (még) kötelezővé, azonban a jelenlegi rendelkezések szerint az egészségügyi dolgozók számára már előírás az oltás beadatása. Az önkéntes jelentkezés ellenére, több kritika érte a programot, a Belügyminisztérium által kibocsátott védettségi igazolványok birtoklásával járó privilégiumokat. Ma, több mint 5,5 millió fő beoltása után sem szívesen beszélek senkivel az oltásokról, annyira szélsőséges érzelmeket és indulatokat vált ki az emberekből a téma. *Nagy-Roma Andrea* nyilvános Facebook posztjából az alábbi pontokat ragadom ki: „...Csak azoknak szánom, akik habzó szájjal naponta azon vigyorognak, hogy ők bárhova mehetnek mi főzzünk otthon...”, „Ők nem néznek le engem azért, mert én nem akarok oltatni.”,

---

8 Forrás: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/nyiregyhazara-megerkeztek-vakcinak>

„A legnagyobb hibásnak a politikát tartom”. „Gusztustalan, aki azt kívánja az oltottnak, hogy 5 év múlva legyen 3. fejed!”, „Se az oltott se az oltatlan nem különb a másiknál!”<sup>9</sup>

Nem csak magánemberek hallatták a hangjukat az oltással kapcsolatos engedményekkel kapcsolatban. Nyíregyháza-Nyírszőlős területén található Verba Tanya, horgász hely, étterem és panzió nyilvános posztban közölte: „...Nekünk a vendég az vendég, legyen az idős-fiatal, fehér-fekete, beoltott-nem beoltott.”<sup>10</sup>

Az oltási kampány az erőteljes visszhangok ellenére is sikeresnek könyvelhető el, de sajnos nem a társadalmi felelősségvállalás motivációjából kifolyólag. Az oltást beadatni kívánók közt sem nyugodt a hangulat, egymással szemben is diszkriminatívak a vakcinák típusaiból kialakult „hierarchia” szerint. A kormány a célját ugyan elérte (eléri), az oltási kedv lendületes, azonban olyan szakadékok képez a társadalom tagjai között, aminek következményeit csak a hosszú távú jövőben elemezhetünk.

Hasonlóan zajos közvéleményezés alakult ki a járvány ideje alatt történő alkotmánymódosításról, mely sokak szerint felesleges és nem megfelelő időben történt. *Anonim* nyíregyházi lakos szerint: „A veszélyhelyzet jó alkalom a kormánynak arra, hogy egy elnyomó, keleti típusú államot építsen ki Magyarországon. Nagy szenvedéssel járó, fulladásos halált okozó járvány idején, ha az a legnagyobb probléma, hogy a nő az anya, a férfi pedig az apa, és ezért alkotmányt kell módosítani, akkor ez teljes mértékig elfogadhatatlan és etikátlan.” Tovább borzolta a közvéleményt a nyilvánosságra kerülő „Szájér-féle botrány”, azonban ezen problémák és a kormány munkáját és hitelességét illető kritikák már csak tetőzni tudták a koronavírus járvány miatt, amúgy is pattanásig feszülő közhangulatot.

Jelenleg is több olyan törvény és esemény látott napvilágot, mely az eddig is szétzilált, érzelmekkel túlfűtött társadalmat még tovább sokkolja és provokálja. Rohanó mindennapjaink hamis képet nyújtó, felszínes világára a legkevésbé sincsenek pozitív hatással a kirekesztő, ellenséges, keleti gondolkodásmódot tükröző intézkedések. A tömegmédia személyiségre gyakorolt káros hatásai, a hamis információk, a félelem – és gyűlöletkeltés, az irigység és a bizalmatlanság, s a kormány mindezekben való részvétele csak tovább károsítja a polgárok megrogyott lelki és mentális egészségét, jövőképét.

---

<sup>9</sup> Forrás: Facebook.com Nagy-Roma Andrea <https://www.facebook.com/hadingerne/posts/10225985639686383>  
Hozzáférés ideje: 2021. július 20.

<sup>10</sup> Forrás: Facebook.com. Verba Tanya  
[https://www.facebook.com/permalink.php?story\\_fbid=2987008878237040&id=1954450974826174](https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2987008878237040&id=1954450974826174)  
Hozzáférés ideje: 2021. július 20.

## **Zárógondolatok**

Az első világháború, majd az azt követő keserves idők jelenős társadalmi, gazdasági kihívás elé állították városunk és megyénk vezetését. Az ország egészségügyi rendszerét felkészületlenül érte a háború okozta járványok és nagyszámú sebesültek ellátása, ápolása. Remek szakemberek, lelkes segítők, erős és önfeláldozó nők alázatos munkájával, tudásvágyával, bátorságával nem csupán a háború viszontagságait, de három súlyos lefolyású járványhelyzetet is átvészelt a magyar társadalom, s számtalan értékes tapasztalattal lett gazdagabb a betegápolás, járványtan, higiénia témaköreiben. Mindezen, talán név szerint soha meg sem említett „kisemberek”, mindennapi hősök áldozata és kitartása által a jelenlegi koronavírus világjárványt ma eredményesen, felkészülten és hideg fejjel kezelte a társadalom. Kritikák, vélemények, politikai spekulációk a társadalmi sokszínűségből fakadóan általános jelenségnek tekinthetők, azonban csak a távoli jövőben derülhetnek ki aggályaink és reményeink beteljesülése.

## Felhasznált irodalom

Cservenyák László: Nyíregyháza története. Alföldi Nyomda, Debrecen 1987.

Dr. Fazekas Árpád: Orvosi emlékek Szabolcs-Szatmárban. Szabolcs megyei Lapkiadó Vállalat, 1975

Dr. Jellinek Harry: Egészségügyi ABC. Medicina Könyvkiadó, Budapest, 1987

Jobbágy Gábor: Orvosi jog Szent István Társulat, Budapest, 2005

Kührner Éva: Járványok Nyíregyházán az első világháború idején  
[http://www.szabarchiv.hu/drupal/sites/default/files/K%C3%BChrner%20%C3%89va\\_J%C3%A1rv%C3%A1nyok%20Ny%C3%ADregyh%C3%A1z%C3%A1n%20az%20els%C5%91%20vil%C3%A1gh%C3%A1bor%C3%BA%20idej%C3%A9n\\_1.pdf](http://www.szabarchiv.hu/drupal/sites/default/files/K%C3%BChrner%20%C3%89va_J%C3%A1rv%C3%A1nyok%20Ny%C3%ADregyh%C3%A1z%C3%A1n%20az%20els%C5%91%20vil%C3%A1gh%C3%A1bor%C3%BA%20idej%C3%A9n_1.pdf)

Mailáth József: Élményeim és tapasztalataim a háború alatt. MTA. Budapest. 1928

1949.évi XX. törvény - A magyar köztársaság alkotmánya  
[https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=94900020.TV&targetdate=ffffff4&printTitle=1949.+%C3%A9vi+XX.+t%C3%B6rv%C3%A9ny&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy\\_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT](https://net.jogtar.hu/getpdf?docid=94900020.TV&targetdate=ffffff4&printTitle=1949.+%C3%A9vi+XX.+t%C3%B6rv%C3%A9ny&referer=http%3A//net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi%3Fdocid%3D00000001.TXT)

Tájékoztató az új koronavírus (2019-nCoV) okozta járványról az Egészségügyi Világszervezet 2020. január 27-i helyzetjelentése alapján  
[https://www.antsz.hu/felso\\_menu/temaink/jarvany/uj\\_koronavirus/uj\\_koronavirus\\_20190127.html](https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/uj_koronavirus/uj_koronavirus_20190127.html)

Tájékoztató az új koronavírus (2019-nCoV) okozta járványról az Egészségügyi Világszervezet 2020. március 09-i helyzetjelentése alapján  
[https://www.antsz.hu/felso\\_menu/temaink/jarvany/uj\\_koronavirus/uj\\_koronavirus\\_0309.html](https://www.antsz.hu/felso_menu/temaink/jarvany/uj_koronavirus/uj_koronavirus_0309.html)

<https://koronavirus.gov.hu/cikkek/nyiregyhazara-megerkeztek-vakcinak>